

Schilder Discart herontdekt

Over de schilder Jean Baptiste Discart (1855-1940) was vrijwel niets bekend. Ongeveer twintig jaar geleden kwam ik enkele portretten van hem in particulier bezit tegen. Fraaie doeken. Vooral de ingetogen stijl en de prachtige gezichten vielen mij op. Ik raakte gefascineerd door deze schilder en zijn werken. Na zijn oriëntalistische periode maakte Discart vanaf 1895 tot 1930 vooral portretten van vooraanstaande Nederlanders. Dat gebeurde in het bijzonder in en vanuit Den Haag, waar hij lange tijd woonde aan de Prinsegracht 103. In dit artikel vertel ik u graag over deze kunstenaar en over enkele bewoners van Den Haag die hij schilderde.

Geboorte, studie, orientalisme en vestiging in Den Haag

De schilder Jean Baptiste Discart werd geboren in 1855 in Modena, wat destijds tot Oostenrijk behoorde. Hij studeerde aan de beroemde Akademie für bildenden Künste in Wenen en werkte vervolgens in Parijs en Tanger (Marokko) aan zijn oeuvre van voornamelijk oriëntalistische schilderijen. Het bijzondere kleur- en lichtgebruik en de prachtige gezichten op zijn schilderijen en portretten springen hierbij in het oog. Veel minder bekend is dat de schilder vanaf het einde van de negentiende eeuw een groot aantal vooraanstaande Nederlanders portretteerde, met als uitvalsbasis Den Haag. Zijn eerste portret was dat van jonkvrouw Alwina Brantsen (1868-1957), waarschijnlijk gemaakt in de periode 1895-1897 in een van de huizen van de familie Brantsen aan de Kneuterdijk en het Lange Voorhout. Het kan zijn dat dit een individueel bezoek betrof maar vanaf 1900 tot ca. 1920 vestigde Discart zich voor langere tijd in Den Haag. Als uitvalsbasis gebruikte hij hiervoor het huis aan de Prinsegracht 103, waar hij ook de Eerste Wereldoorlog doorbracht. Het huis aan de Prinsegracht, dat later werd afgebroken, was gelegen in de directe nabijheid van Pulchri Studio. Deze kunstenaarsvereniging was vanaf 1887 aan de Prinsegracht 57 gevestigd. In 1901 verhuisde het naar Lange Voorhout 15, waar het nu nog steeds is gevestigd. Discart werd geen lid van deze instelling, maar hij zal er zeker wel relaties hebben gehad met zowel de 'werkende' als vooral de 'kunstlievende' leden. De kunstlievende leden behoorden tot de adel, het hof en de grande bourgeoisie. Dat was precies de kring waarin Discart zijn opdrachtgevers vond. Hij kwam er terecht in een stad met een bloeiend kunstleven. Hierin traden verschillende vernieuwende stromingen naar voren. Ook stromingen met een meer

behoudend karakter waren er actief. Discart hield vast aan zijn sterk door zijn opleiding in Wenen beïnvloede stijl, die hij in de loop van de jaren verfijnde.

Portretten van mensen uit Den Haag

In de loop van zijn jaren in Nederland zou Discart van ongeveer zestig Nederlanders het portret vervaardigen. Hieronder wil ik graag enkele portretten beschrijven, die betrekking hebben op mensen die in Den Haag woonden en leefden en door Discart geportretteerd werden.

Gertrude Elise Julie

Gertrude Elise Julie barones van Hardenbroek - gravin van Limburg Stirum (1842-1921) was grootmeesteres van Hare Majesteit de Koningin. Met haar man en familie leefde zij in het huis aan de Prinsegracht 73. Met haar fijne figuur en houding werd zij gezien als de ideale verwerkelijking van de functie van grootmeesteres. Gertrude was in 1867 getrouwd met Karel Jan Gijsbert baron van Hardenbroek van Bergambacht (1830-1908). Hij was werkzaam in het leger, lid van de Haagse gemeenteraad en voorzitter van de Vereniging Het Rode Kruis. Hij was opperkamerheer van Koning Willem III en kamerheer van koningin Sophie en van koningin Wilhelmina. De portretten van het echtpaar door Discart zijn wel gesigneerd, maar niet gedateerd. Discart maakte het portret van haar ca. 1910. Haar man werd waarschijnlijk postuum in deze periode geschilderd.

Matilda Augusta Elisabeth

Matilda Augusta Elisabeth Randebrock-Schöverling (1864-1924) huwde in 1887 in New Brighton met de zakenman Francis William Randebrock (1858-1904). Als directeur van de American Petroleum Company werkte hij eerst in Rotterdam en daarna in Den Haag. In 1898 kocht het echtpaar de Villa Olanda aan de Van Stolkweg 23, met het omliggende terrein en de tuin van ruim 1,5 hectare. Nu is hier het Taipei Representative Office in The Netherlands gevestigd. Matilde Randebrock werd ca. 1895-1900 door de schilder C. Bisschop geportretteerd. In 1913 werd zij door Discart geschilderd met een prachtige schaduwwerking op haar gezicht. In 1924 werd zij bijgezet in het nog bestaande familiegraf op Oud Eik en Duinen.

Familie Ruysseenaers-van Sypesteijn

In de jaren 1903 en 1914 zou Discart de portretten schilderen

Villa Olanda, Van Stolkweg 23

van de familie Ruysseenaers-van Sypesteijn. In 1903 het eerste schilderij van Cornelia Anna Ruysseenaers-van Sypesteijn (1855-1934). In 1914 het postume portret van haar man Leonard Henri Ruysseenaers (1850-1913) en van hun zoon Adriaan Willem Ruysseenaers (1888-1966). Leonard Henri Ruysseenaers was een Nederlandse diplomaat, secretaris-generaal van het ministerie van Buitenlandse Zaken, lid van het Permanente Hof van Arbitrage en sinds 1905 commissaris van de Suez Kanaal Maatschappij. Bij Koninklijk Besluit van 20 januari 1904 werd hij verheven in de Nederlandse Adel op basis van verdienste met het predicaat jonkheer. Hij was de laatste die deze eer zou ontvangen. Discart zou het echtpaar schilderen met een groot aantal onderscheidingen. In 1915 stond L.H. Ruysseenaers in de Haagse Telefoonids vermeld onder de Amaliastraat 1, en op de Nieuwe Schoolstraat 11.

Echtpaar Gerritsen-Landry

Het huis Laan Copes van Cattenburg 13 werd bewoond door Hermanus Philippus Gerritsen (1850-1917) en zijn echtgenote Johanna Maria Gerritsen-Landry (1854-1925). Gerritsen was een vooraanstaand kunstverzamelaar die belangrijke schenkingen aan

het Rijksmuseum zou doen. In 1940 werd zijn verzameling verworven door het Rijksprentenkabinet en het Rijksmuseum met steun van het F.G. Waller-Fonds. Zijn archief is in het Rijksinstituut voor Kunsthistorische Documentatie bewaard gebleven. Hij was actief in Pulchri Studio en werd rond 1900 door de Haarlemse schilder en museumdirecteur D.H. Gratama geschilderd. In 1914 zou Discart het echtpaar Gerritsen-Landry portretteren. Deze portretten zijn nu in het bezit van de Stichting schilder Jean Baptiste Discart.

Tot slot

Naast de reeds bekende schilderijen heeft Discart ook een groot aantal portretten gemaakt van personen of kinderen die werkzaam waren bij de diplomatieke vertegenwoordigingen van de regeringen van België, Rusland en het Verenigd Koninkrijk en bij de regering in Den Haag tijdens de Eerste Wereldoorlog. In mijn boek *Jean Baptiste Discart (1855-1940) Oriëntalistische schilderijen en Nederlandse portretten* zijn hiervan zowel facsimile's en persoonsbeschrijvingen opgenomen. Naar aanleiding van een expositie door Discart bij Kunsthandel J.H. Biesing aan de Molenstraat verschenen kritieken van zijn werk in het Algemeen Handelsblad en de Nieuwe Rotterdamse Courant van 21 mei 1912. Een beschouwing over zijn werk is te vinden in het magazine De Kroniek van december 1915. Met dit werk wordt het oeuvre van een grotendeels en ten onrechte vergeten schilder weer tot leven gebracht.

Theo Kralt
info@theokralt.com